Στην υπόθεση 295/82,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Cour d'appel της Λυών προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου αυτού μεταξύ

GROUPEMENT D'INTÉRÊT ÉCONOMIQUE «RHÔNE ALPES HUILES» ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ

και

SYNDICAT NATIONAL DES FABRICANTS RAFFINEURS D'HUILE DE GRAISSAGE ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 34 της Συνθήκης ΕΟΚ και της οδηγίας 75/439 του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 1975, περί διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 77),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

συγκείμενο από τους Y. Galmot, πρόεδρο τμήματος, Mackenzie Stuart και U. Everling, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: S. Rozès
γραμματέας: J. A. Pompe, βοηθός γραμματέας

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

Τη διάθεση χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων ρυθμίζει η οδηγία 75/439 του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 1975 (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 77).

Η οδηγία αυτή προβλέπει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την εξασφάλιση της αβλαβούς συλλογής και διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων, κατά προτίμηση διά επαναχρησιμοποιήσεως (άρθρα 2 μέχρι 4). Το άρθρο 5 της οδηγίας προβλέπει ότι «σε περίπτωση που οι στόχοι που καθορίζονται στα άρθρα 2, 3 και 4 δεν δύνανται να επιτευχθούν αλλιώς, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις να πραγματοποιήσουν τη συλλογή των προϊόντων που δίνονται

σ' αυτές από τους κατόχους τους ή/και στη διάθεση αυτών κατά περίπτωση στη ζώνη που τους έχει παραχωρηθεί από τις αρμόδιες αρχές».

Η Γαλλική Δημοκρατία μετέφερε στο εσωτερικό δίκαιο την προαναφερθείσα οδηγία με το διάταγμα 79/981 της 21. 11. 1979 «περί ρυθμίσεως της ανακτήσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων» (επίσημη εφημερίδα της Γαλλικής Δημοκρατίας της 23. 11. 1979, σ. 2900)· με την απόφαση της 21. 11. 1979 «περί των όρων συλλογής των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων, κατ' εφαρμογή του διατάγματος 79/981 της 21. 11. 1979 περί ρυθμίσεως της ανακτήσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων» (επίσημη εφημερίδα της Γαλλικής Δημοκρατίας της 23. 11. 1979, σ. 2901) και την απόφαση της 21. 11. 1979 «περί των όρων διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων κατ' εφαρμογή του διατάγματος 79/981 της 21. 11. 1979 περί ρυθμίσεως της ανακτήσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων» (επίσημη εφημερίδα της Γαλλικής Δημοκρατίας της 23. 11. 1979, σ. 2903).

Η γαλλική κανονιστική ρύθμιση προβλέπει κατ' ουσία τα εξής:

— οι κάτοχοι οι οποίοι λόγω της επαγγελματικής τους δραστηριότητας συγκεντρώνουν χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια έχουν την υποχρέωση είτε να παραδίδουν τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαιά τους στους συλλέκτες που έχουν λάβει σχετική άδεια, είτε, εφόσον αναλαμβάνουν οι ίδιοι τη μεταφορά των απορριμμάτων αυτών, να τα παραδώσουν στους κατόχους άδειας διαθέσεως, είτε να διαθέσουν οι ίδιοι τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια που παράγουν, υπό τον όρο ότι θα διαθέτουν άδεια του υπουργείου περιβάλλοντος (άρθρο 3 του διατάγματος 79/981 της 21. 11. 1979 περί ρυθμίσεως της ανακτήσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων)·

— για να διασφαλιστεί η πλήρης συλλογή των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων, το σύνολο της επικρατείας διαιρείται σε γεωγραφικές ζώνες (που κατά κανόνα συμπίπτουν με τους νομούς) στις οποίες ο υπουργός περιβάλλοντος έχει διορίσει έναν εγκεκριμένο συλλέκτη, μετά από προκήρυξη διαγωνισμού και γνωμοδότηση διυπουργικής επιτροπής εγκρίσεως·

— ο εγκεκριμένος συλλέκτης είναι υπεύθυνος της συλλογής όλων των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων που παράγονται στη ζώνη για την οποία έλαβε άδεια·

— υποχρεούται να παραδίδει τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια σε κατόχους άδειας διαθέσεως, εκτός από τα διαυγή ορυκτέλαια που μπορούν να ξαναχρησιμοποιηθούν χωρίς επεξεργασία (άρθρο 10 του παραρτήματος της αποφάσεως της 21. 11. 1979 περί των όρων συλλογής των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων)·

— η διάθεση των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων εξαρτάται, επίσης, από τη χορήγηση υπουργικής αδείας που εκδίδει το υπουργείο περιβάλλοντος·

— οι κάτοχοι άδειας διαθέσεως έχουν την υποχρέωση να επεξεργάζονται τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια σε δικές τους εγκαταστάσεις· διαφορετικά τους αφαιρείται η άδεια.

To Syndicat national des fabricants raffineurs d'huile de graissage, καθώς και τέσσερις άλλοι ενάγοντες, άσκησαν αγωγή ενώπιον του Tribunal de grande instance του Saint-Étienne με την οποία ζητούν, κατ' ουσίαν, να απαγορευτεί στο Groupement d'intérêt économique «Rhône Alpes Huiles» και στους άλλους εναγομένους η συλλογή χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων σε ορισμένες γεωγραφικές ζώνες. Προς στήριξη της αγωγής τους, οι ενάγοντες ισχυρίζονται ότι οι εναγόμενοι ίδρυσαν τις ενώσεις και εταιρείες τους με τον προφανή σκοπό να παρακάμψουν το νόμο παρέχοντας τη δυνατότητα στα μέλη τους, τα οποία δεν έχουν λάβει άδεια από τις διοικητικές αρχές για

να προβαίνουν στη συλλογή χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων, να συνεχίσουν την προγενέστερη δραστηριότητά τους της συλλογής χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων, ανεξάρτητα από κάθε άδεια. Οι ενάγοντες ενώπιον του Tribunal de grande instance του Saint-Étienne προέβαλαν επίσης τον ισχυρισμό ότι οι συνεναγόμενοι διέθεταν για εξαγωγή, τόσο στο Βέλγιο όσο και στην Ομοσπονδιακή Γερμανία, σημαντικό μέρος των ορυκτελαίων που συγκέντρωναν.

Το Groupement d'intérêt économique «Rhône Alpes Huiles» και οι υπόλοιποι εναγόμενοι, κατά την πρωτοβάθμια δίκη, υποστήριξαν ενώπιον του Δικαστηρίου ιδίως ότι η εφαρμογή της εσωτερικής γαλλικής κανονιστικής ρυθμίσεως αποτελούσε μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς των εξαγωγών και των εισαγωγών, που αντιβαίνει στο άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ και το οποίο δεν δικαιολογείται βάσει των παρεκκλίσεων που θεσπίζει το άρθρο 36 της εν λόγω Συνθήκης. Το Tribunal de grande instance του Saint-Étienne με απόφασή του της 28ης Οκτωβρίου 1981 έκρινε «ότι η γαλλική κανονιστική ρύθμιση δικαιολογείται βάσει του άρθρου 36 της Συνθήκης της Ρώμης».

Κατόπιν εφέσεως των εναγομένων το Cour d'appel της Λυών αποφάσισε, με απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 1982, να αναβάλει την έκδοση οριστικής αποφάσεως και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Οι διατάξεις του άρθρου 3 του διατάγματος 79/981, της 21ης Νοεμβρίου 1979, με το οποίο επιβάλλεται η υποχρέωση στους κατόχους χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων που αναλαμβάνουν οι ίδιοι τη μεταφορά των αποβλήτων αυτών, να τα θέτουν στη διάθεση κατόχου της προβλεπόμενης από το άρθρο 8 του εν λόγω διατάγματος άδειας διαθέσεως και οι διατάξεις του άρθρου 10 του παραρτήματος της αποφάσεως της 21ης Νοεμβρίου 1979 περί των όρων συλλογής των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων που επιβάλλει την υποχρέωση στους αδειούχους συλλέκτες να παραδίδουν τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια σε κατόχους άδειας διαθέσεως, συμβιβάζονται με τις διατάξεις των άρθρων 30 και επομένων της Συνθήκης της Ρώμης περί απαγορεύσεως μεταξύ των κρατών μελών των ποσοτικών περιορισμών επί των εισαγωγών, και όλων των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος, καθώς και με τις σχετικές οδηγίες του Συμβουλίου των Κοινοτήτων;»

Η διάταξη περί παραπομπής πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 22 Νοεμβρίου 1982.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του Πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου ΕΟΚ κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις το Syndicat national des fabricants raffineurs d'huile de graissage και λοιποί, εκπροσωπούμενοι από τους δικηγόρους Παρισίων J. F. Renaud και A. Desmazières de Séchelles· το Groupement d'intérêt économique «Rhône Alpes Huiles» και λοιποί, εκπροσωπούμενοι από το δικηγόρο Παρισιού, J. Thréard· η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από το νομικό της σύμβουλο R. Wägenbaur, η γαλλική κυβέρνηση εκπροσωπούμενη από τον J. P. Costes της γενικής γραμματείας της διυπουργικής επιτροπής θεμάτων ευρωπαϊκής οικονομικής συνεργασίας και η ιταλική κυβέρνηση εκπροσωπούμενη από τον P. G. Ferri, Avvocato dello Stato.

Το Δικαστήριο κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα αποφάσισε την έναρξη της προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων και την ανάθεση της υποθέσεως στο τρίτο τμήμα.

II — Περίληψη των παρατηρήσεων που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο

Το *Groupement d'intérêt économique «Rhône Alpes Huiles»* και οι λοιποί εφεσιβάλλοντες στην κύρια δίκη θεωρούν ότι η γαλλική

νομοθεσία συνιστά μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό των εξαγωγών που δεν δικαιολογείται από το άρθρο 36 της Συνθήκης ΕΟΚ. Κατά τα λοιπά παραπέμπουν στις παρατηρήσεις που κατέθεσαν στην υπόθεση 172/82 («Inter-Huiles). Παρατηρούν, ωστόσο, ότι το Tribunal de grande instance των Βερσαλλιών, στην υπόθεση 172/82, είχε περιορίσει την αίτησή του στην κατάσταση των συλλεκτών ορυκτελαίων, ενώ το Cour d'appel της Λυών την επεξέτεινε και στους κατόχους.

Το *Syndicat national des fabricants raffineurs d'huile de graissage* και οι λοιποί εφεσίβλητοι στην κύρια δίκη επαναλαμβάνουν, επίσης, σε γενικές γραμμές τα επιχειρήματα που προέβαλαν στην υπόθεση 172/82. Ισχυρίζονται, έτσι, και πάλι ότι η νομιμότητα της γαλλικής νομοθεσίας δεν πρέπει να κριθεί σύμφωνα με τα άρθρα 30 και επόμενα της Συνθήκης, αλλά σύμφωνα με την οδηγία 75/439. Πράγματι στο Δικαστήριο δεν έχει υποβληθεί προδικαστικό ερώτημα ως προς το κύρος της οδηγίας, αλλά ένα ζήτημα ερμηνείας. Αναφέρουν, επίσης, ότι το άρθρο 90 της Συνθήκης της Ρώμης, διάταξη δημοσίας τάξεως, δικαιολογεί κατά τη γνώμη τους τη γαλλική νομοθεσία. Το διαδικαστικό καθεστώς που προβλέπει το άρθρο 90 της Συνθήκης της Ρώμης σημαίνει, εξάλλου, ότι εφόσον η Επιτροπή δεν κινήθηκε κατά των εξεταζομένων περιορισμών οι περιορισμοί αυτοί θεωρούνται νόμιμοι και δεσμεύουν τον εθνικό δικαστή.

Κατά τους εφεσίβλητους στην κύρια δίκη σκοπός της οδηγίας δεν είναι να διασφαλίσει την ελεύθερη κυκλοφορία των χρησιμοποιημένων μαύρων ορυκτελαίων μεταξύ των κρατών μελών της ΕΟΚ. Αντίθετα, η ελεύθερη αυτή κυκλοφορία μπορεί να δώσει το προβάδισμα σε άλλους σκοπούς (γεγονός που εξηγεί την προσφυγή στο άρθρο 235 της Συνθήκης ΕΟΚ ως νομικής βάσεως της οδηγίας).

Το σύστημα της αποκλειστικότητας έχει ευεργετικά αποτελέσματα που δικαιολογούνται από το άρθρο 5 της οδηγίας 75/439 και τα άρθρα 90, παράγραφος 2, και 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ. Πράγματι, οι εφεσιβάλλοντες, με την παράνομη δραστηριότητά τους, θέτουν σε κίνδυνο τους σκοπούς της προστασίας του περιβάλλοντος και της εξοικονομήσεως πρώτων υλών, καθιστώντας μη αποδοτική την αποστολή των εγκεκριμένων συλλεκτών.

Αντίθετα από την καύση, μόνο η αναγέννηση αποτελεί πραγματική ανακύκλωση της πρώτης ύλης. Η Γαλλία, λοιπόν, αποφάσισε να χορηγήσει απόλυτη προτεραιότητα στην αναγέννηση και απαγόρευσε την καύση. Το γαλλικό σύστημα της αποκλειστικότητας είναι απαραίτητο για να καλύψει τις ανωμαλίες που προκαλεί η έλλειψη εφαρμογής της οδηγίας σε ορισμένα κράτη μέλη και τη μη ομοιόμορφη εφαρμογή της στα υπόλοιπα κράτη μέλη. Θα υπήρχε έτσι στη Γαλλία αποθάρρυνση της αναγεννήσεως, γεγονός που αποδεικνύεται από το ότι η εταιρεία Sopaluna επεξεργάζεται τους τελευταίους μήνες ποσότητες κατώτερες από εκείνες που συνιστούν το κατώτατο όριο αποδοτικότητάς της. Οι εφεσίβλητοι στην κύρια δίκη προτείνουν, κατά συνέπεια, στο Δικαστήριο να δώσει την εξής απάντηση στο ερώτημα που του έχει υποβληθεί:

«Η κανονιστική ρύθμιση στην οποία αναφέρεται ο εθνικός δικαστής πρέπει να κριθεί όχι σε σχέση με τα άρθρα 30, 34 και 36 της Συνθήκης της Ρώμης, αλλά μάλλον σε σχέση με την οδηγία 75/439/ΕΟΚ του Συμβουλίου.

Με συνδυασμένη εφαρμογή του άρθρου 5 της οδηγίας 75/439/ΕΟΚ του Συμβουλίου και του άρθρου 90 της Συνθήκης της

Ρώμης, οι εν λόγω περιορισμοί δεσμεύουν τον εθνικό δικαστή· τούτο, υπό την επιφύλαξη ενδεχόμενης προσβολής τους από την Επιτροπή, κατά τη διαδικασία του άρθρου 90, παράγραφος 3, της Συνθήκης της Ρώμης και κατ' εφαρμογή των κειμένων στα οποία ρητώς αναφέρεται η διάταξη αυτή.»

Η *γαλλική κυβέρνηση* με τις παρατηρήσεις της παραπέμπει στο υπόμνημα που κατέθεσε στην υπόθεση 172/82. Εξάλλου, με βάση αριθμητικά δεδομένα αναφέρει ότι ο ισολογισμός των ενδοκοινοτικών ανταλλαγών χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων εμπίπτει στο τεχνητό ρεύμα εξαγωγών από τη Γαλλία προς τη Γερμανία και το Βέλγιο.

Η *ιταλική κυβέρνηση* θεωρεί ότι η οδηγία 75/439 επιβάλλει υποχρεωτικούς κανόνες για τα κράτη μέλη που συνεπάγονται περιορισμούς στο εμπόριο των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων. Αυτό προκύπτει από συνδυασμένη ανάγνωση των άρθρων 5, 6 και 7 της οδηγίας τα οποία υποβάλλουν σε έλεγχο τον προορισμό και την κυκλοφορία του εν λόγω προϊόντος. Αν είναι πράγματι αναγκαίο να διασφαλιστεί η κατάλληλη επεξεργασία των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων ώστε να αποτραπούν οι μολύνσεις για να προωθηθεί ταυτόχρονα η ανάκτηση ενεργειακών πόρων, είναι αδύνατο να μην επιβληθεί στο προϊόν αυτό μία «υποχρεωτική» οδός η οποία θα το οδηγεί κατευθείαν, και κατά τρόπο αποτελεσματικά ελεγχόμενο, προς τον προορισμό όπου πραγματοποιείται κατά τρόπο ορθό η διάθεσή του.

Το άρθρο 7 της οδηγίας θέτει, ακριβώς, ένα όριο στο ελεύθερο εμπόριο των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων. Ο κάτοχος, εκείνος δηλαδή που παράγει στις δικές τους εγκαταστάσεις το υποβαθμισμένο προϊόν, έχει τη ρητή υποχρέωση, δυνάμει της παραπομπής που κάνει το άρθρο 7 στο άρθρο 5, να τηρήσει τα μέτρα που λαμβάνει το κράτος μέλος «ώστε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις να πραγματοποιούν τη συλλογή των προϊόντων που προσφέρονται σ' αυτές από τους κατόχους τους ή/και τη διάθεση αυτών των προϊόντων κατά την περίπτωση στη ζώνη που τους έχει παραχωρηθεί από τις αρμόδιες αρχές».

Η ιταλική κυβέρνηση προτείνει, επομένως, να δώσει το Δικαστήριο την ακόλουθη απάντηση στο ερώτημα που του έχει υποβληθεί:

«Οι διατάξεις του εσωτερικού δικαίου που έχουν θεσπιστεί προς εκτέλεση της οδηγίας 75/439/ΕΟΚ που έχουν περιοριστικές συνέπειες στην εξαγωγή χρησιμοποιημένου ορυκτελαίου, που προκύπτουν από την απαγόρευση εμπορικών πράξεων με αντικείμενο το ορυκτέλαιο, οι οποίες είναι ασυμβίβαστες με τις επιταγές των άρθρων 5 και 7 της εν λόγω οδηγίας, δεν συνιστούν παράβαση του άρθρου 34 της Συνθήκης. Οι πράξεις αυτές είναι ιδίως:

α) η παράδοση χρησιμοποιημένου ορυκτελαίου από τον αρχικό κάτοχο προς άτομα διαφορετικά από εκείνα, τα οποία, σύμφωνα με την εσωτερική κανονιστική ρύθμιση έχουν χαρακτηριστεί ως συλλέκτες ή κάτοχοι αδείας διαθέσεως σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 της οδηγίας·

β) η παράδοση χρησιμοποιημένου ορυκτελαίου από άτομα τα οποία δεν είναι ούτε αρχικοί κάτοχοι χρησιμοποιημένου ορυκτελαίου ούτε συλλέκτες ή κάτοχοι αδείας διαθέσεως, όπως αυτοί έχουν οριστεί ανωτέρω στο σημείο α, προς οποιοδήποτε άλλο άτομο έστω και αν πρόκειται για κάτοχο αδείας διαθέσεως.

Η *Επιτροπή* παραπέμπει, επίσης, στις παρατηρήσεις που κατέθεσε στην υπόθεση 172/82. Προτείνει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση στο ερώτημα που έχει υποβληθεί:

«Το άρθρο 34 έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπει σ' ένα κράτος μέλος να οργανώσει στην επικράτειά του το σύστημα συλλογής χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων κατά τέτοιο τρόπο ώστε να απαγορεύει στους κατόχους και στους συλλέκτες χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων να τα παραδίδουν προς επιχειρηματίες άλλων κρατών μελών, οι οποίοι ασκούν νομίμως τη δραστηριότητά τους.»

III — Προφορική διαδικασία

Οι εκκαλούντες στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενοι από το δικηγόρο J. Thréard, οι εφεσίβλητοι στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενοι από το δικηγόρο Desmazières de Séchelles, η γαλλική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Botte, η ιταλική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Ferri, και η Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον Wägenbaur, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, ανέπτυξαν προσφορικά τις παρατηρήσεις τους στη συνεδρίαση της 10ης Νοεμβρίου 1983.

Η γενική εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις της στη συνεδρίαση της 12ης Ιανουαρίου 1984.

Σκεπτικό

1 Με απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 1982, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 22 Νοεμβρίου ιδίου έτους, το Cour d'appel της Λυών υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 75/439 του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 1975, περί διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 77) και των άρθρων 30 και επ. της Συνθήκης ΕΟΚ με σκοπό να κρίνει αν συμβιβάζεται με τις διατάξεις αυτές το γαλλικό διάταγμα 79/981, της 21ης Νοεμβρίου 1979, περί ρυθμίσεως της ανακτήσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων (Journal officiel de la République française — επίσημη εφημερίδα της Γαλλικής Δημοκρατίας, της 23ης Νοεμβρίου 1979, σ. 2900) και των αποφάσεων περί εφαρμογής του.

2 Αντίδικοι στην κύρια δίκη είναι το Syndicat national des fabricants raffineurs d'huile de graissage, καθώς και τέσσερις άλλες ενάγουσες στην πρωτοβάθμια δίκη (εφεσίβλητοι ενώπιον του Cour d'appel), και το Groupement d'intérêt économique «Rhône Alpes Huiles» και τρείς άλλοι εναγόμενοι (εκκαλούντες ενώπιον του Cour d'appel). Με την αγωγή ζητείται να απαγορευτεί στους εναγόμενους να συλλέγουν χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια σε ορισμένες γεωγραφικές ζώνες, εφόσον οι τελευταίοι δεν έχουν την άδεια που απαιτεί η γαλλική νομοθεσία και προβαίνουν σε εξαγωγή των συλλεγομένων ορυκτελαίων κατά παράβαση της εν λόγω νομοθεσίας.

3 Τη διάθεση των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων ρυθμίζει η προαναφερθείσα οδηγία 75/439 του Συμβουλίου. Στα άρθρα 2 μέχρι 4 της οδηγίας αυτής ορίζεται ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την εξασφάλιση της αβλαβούς συλλογής και διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων, κατά προτίμηση διά επαναχρησιμοποιήσεως. Το άρθρο 5 της οδηγίας ορίζει ότι «σε

περίπτωση που οι στόχοι που καθορίζονται στα άρθρα 2, 3 και 4 δεν δύνανται να επιτευχθούν αλλιώς, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις να πραγματοποιήσουν τη συλλογή των προϊόντων που δίνονται σ' αυτές από τους κατόχους τους ή/και τη διάθεση αυτών, κατά περίπτωση, στη ζώνη που τους έχει παραχωρηθεί από τις αρμόδιες αρχές». Το άρθρο 7 υποχρεώνει τους κατόχους χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων να τα θέτουν «στη διάθεσή της ή των επιχειρήσεων οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 5», εκτός αν μπορούν να τα απορρίψουν, να τα εναποθέσουν ή να τα επεξεργαστούν κατά τρόπο που να μην απαγορεύεται από το άρθρο 4 για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος.

4 Κατ' εφαρμογή της οδηγίας αυτής η γαλλική κυβέρνηση εξέδωσε, στις 21 Νοεμβρίου 1979, το διάταγμα 79/981 περί ρυθμίσεως της ανακτήσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων και δύο εκτελεστικές αποφάσεις που φέρουν την ίδια ημερομηνία. Με τις διατάξεις αυτές θεσπίστηκε σύστημα εκδόσεως αδειών τόσο για τους συλλέκτες χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων, όσο και για τις επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν τη διάθεση των ορυκτελαίων αυτών. Το διάταγμα 79/981 προβλέπει ρητά ότι οι συλλέκτες οφείλουν να παραδίδουν τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια που συλλέγουν σε κατόχους αδείας διαθέσεως. Τα άρθρα 2 και 9 της αποφάσεως περί των όρων διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων επιβάλλουν, εξάλλου, την υποχρέωση στους κατόχους αδείας διαθέσεως — επί ποινή ανακλήσεως της αδείας — να επεξεργάζονται τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια στις δικές τους εγκαταστάσεις. Τέλος, το άρθρο 3 του διατάγματος 79/981 επιβάλλει την υποχρέωση στους κατόχους χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων που αναλαμβάνουν οι ίδιοι τη μεταφορά των αποβλήτων αυτών, να τα θέτουν στη διάθεση ενός κατόχου της αδείας που προβλέπει το άρθρο 8 του εν λόγω διατάγματος.

5 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, το Cour d'appel της Λυών, έκρινε ότι η γαλλική νομοθεσία απαγόρευε σιωπηρά τόσο στους αδειούχους συλλέκτες όσο και στους κατόχους χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων να τα εξάγουν στο εξωτερικό, καθώς και στα άλλα κράτη μέλη της Κοινότητας.

6 Επειδή το Groupement d'intérêt économique «Rhône Alpes Huiles» και οι άλλοι εκκαλούντες υποστήριξαν ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου ότι η απαγόρευση αυτή εξαγωγής είναι ασυμβίβαστη προς τους κοινοτικούς κανόνες περί ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων, το Cour d'appel της Λυών ανέβαλε την έκδοση οριστικής αποφάσεως και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Οι διατάξεις του άρθρου 3 του διατάγματος 79/981 της 21ης Νοεμβρίου 1979, με το οποίο επιβάλλεται η υποχρέωση στους κατόχους χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων που αναλαμβάνουν οι ίδιοι τη μεταφορά των αποβλήτων αυτών, να τα θέτουν στη διάθεση κατόχου της προβλεπόμενης από το άρθρο 8 του εν λόγω διατάγματος άδειας διαθέσεως και οι διατάξεις του άρθρου 10 του παραρτήματος της αποφάσεως της 21ης Νοεμβρίου 1979 περί των όρων συλλογής των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων που επιβάλλει την υποχρέωση στους αδειούχους συλλέκτες να παραδίδουν τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια σε κατόχους άδειας διαθέσεως, συμβιβάζονται με τις διατάξεις των άρθρων 30 και επ. της Συνθήκης της Ρώμης περί απαγορεύσεως μεταξύ των κρατών μελών των ποσοτικών περιορισμών επί των εισαγωγών και όλων των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος, καθώς και με τις σχετικές οδηγίες του Συμβουλίου των Κοινοτήτων;»

7 Το ερώτημα αυτό είναι κατ' ουσία ίδιο με εκείνο που αποτέλεσε αντικείμενο της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 10ης Μαρτίου 1983 (*Inter-Huiles*, 172/82, Συλλογή 1983, σ. 555). Όπως και με το ερώτημα εκείνο, ζητείται να διευκρινιστεί αν οι κοινοτικοί κανόνες περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, καθώς και η οδηγία 75/439 του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 1975, περί διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων, επιτρέπουν σε ένα κράτος μέλος να οργανώσει στο έδαφός του σύστημα συλλογής και διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων κατά τρόπο που να απαγορεύει τις εξαγωγές προς κάτοχο αδείας διαθέσεως ή αναγεννήσεως ενός άλλου κράτους μέλους. Ωστόσο το ερώτημα αυτό, κατ' αντίθεση προς το ερώτημα της προγενέστερης υποθέσεως, διακρίνει ανάλογα με το αν τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια παραδίδονται μέσω του κατόχου ή αδειούχου συλλέκτη.

8 Στην προαναφερθείσα απόφασή του, της 10ης Μαρτίου 1983, το Δικαστήριο αποφάνθηκε κατά τρόπο γενικό ότι οι κοινοτικοί κανόνες περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, καθώς και η οδηγία 75/339 του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 1975, περί διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων, δεν επιτρέπουν σε ένα κράτος μέλος να οργανώνει στο έδαφός του το σύστημα συλλογής και διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων κατά τρόπο που να απαγορεύονται οι εξαγωγές προς τους κατόχους αδειών διαθέσεως ή αναγεννήσεως άλλου κράτου μέλους.

9 Το Δικαστήριο δεν έκανε έτσι καμία διάκριση μεταξύ των εξαγωγών που πραγματοποιούνται μέσω αδειούχων συλλεκτών και εκείνων που πραγματοποιούνται από τους κατόχους των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων. Πράγματι, εφόσον οι κάτοχοι χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων έχουν το δικαίωμα — σύμφωνα με το άρθρο 7 της οδηγίας 75/439 — να μεταφέρουν οι ίδιοι τα ορυκτέλαια που παράγουν προς έναν κάτοχο αδείας διαθέσεως, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να προβλέ-

ψουν έναντί τους περιορισμό των εξαγωγών που να αντιβαίνει προς τους στόχους της οδηγίας και προς το άρθρο 34 της Συνθήκης.

10 Η απάντηση, επομένως, που πρέπει να δοθεί στο Cour d'appel της Λυών είναι ότι οι σκοποί της οδηγίας 75/439 του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 1975, περί διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων και των κανόνων της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, επιβάλλουν να μπορούν να παραδίδονται τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια σε πρόσωπο ασχολούμενο με τη διάθεσή τους ενός άλλου κράτους μέλους, το οποίο έχει λάβει στο κράτος αυτό την άδεια που προβλέπει το άρθρο 6 της οδηγίας, τόσο μέσω του κατόχου όσο και μέσω αδειούχου συλλέκτη.

11 Η γαλλική κυβέρνηση παρατήρησε, ωστόσο, ότι η Γαλλία είναι ο κυριότερος εξαγωγέας χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων στην Κοινότητα και θεώρησε ότι κράτος μέλος που βρίσκεται σε τέτοια κατάσταση δεν μπορεί να κατηγορείται ότι παρεμβάλει εμπόδια στις εξαγωγές των εν λόγω προϊόντων. Σχετικά, πρέπει να διαπιστωθεί, ότι το γεγονός πως η μεγάλη πλειοψηφία των ενδοκοινοτικών εξαγωγέων προέρχεται από ένα κράτος μέλος δεν αρκεί καθαυτό για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η ρύθμιση του εν λόγω κράτους μέλους επιτρέπει τις εξαγωγές προς άλλα κράτη μέλη μέσω των συλλεκτών και των κατόχων.

12 Μολονότι άλλωστε, η γαλλική κυβέρνηση υποστήριξε ότι η εθνική της νομοθεσία, σύμφωνα με την ερμηνεία που έδινε τελωνειακή εγκύκλιος, της 20ής Οκτωβρίου 1982, επέτρεπε, στην πράξη, τη μεταπώληση των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων προς τους κατόχους αδείας διαθέσεως άλλων κρατών μελών, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το Δικαστήριο, στο πλαίσιο μιας προδικαστικής διαδικασίας, δεν μπορεί παρά μόνο να δώσει την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου που του ζητείται. Αντίθετα, είναι καθήκον του εθνικού δικαστή να εκτιμήσει — ενδεχομένως υπό το φως των στοιχείων που παρέχει το Δικαστήριο — αν η αμφισβητούμενη νομοθεσία περιέχει ή μη απαγόρευση των εξαγωγών.

13 Το Δικαστήριο θεωρεί, επιπλέον, ότι η ερμηνεία των κοινοτικών κανόνων που ζητείται στην παρούσα υπόθεση έχει δοθεί εν τω μεταξύ με την απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Μαρτίου 1983 (που προαναφέρθηκε), στην οποία δόθηκε απάντηση σε όλες τις απόψεις που προβλήθηκαν με τις παρατηρήσεις που αναπτύχθηκαν κατά την παρούσα διαδικασία και σε σχέση με τις οποίες δεν προέκυψε ενώπιον του Δικαστηρίου κανένα νέο στοιχείο.

Επί των δικαστικών εξόδων

14 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας, η κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε το Cour d'appel της Λυών, με απόφασή του της 18ης Νοεμβρίου 1982, αποφαίνεται:

Οι σκοποί της οδηγίας 75/439 του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 1975, περί διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων και των κανόνων της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων επιβάλλουν να μπορούν να παραδίδονται τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια σε πρόσωπο ασχολούμενο με τη διάθεσή τους ενός άλλου κράτους μέλους, το οποίο έχει λάβει στο κράτος αυτό την άδεια που προβλέπει το άρθρο 6 της οδηγίας, τόσο μέσω του κατόχου όσο και μέσω αδειούχου συλλέκτη.

Galmot Mackenzie Stuart Everling

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 9 Φεβρουαρίου 1984.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του τρίτου τμήματος

Y. Galmot